

ENCrucillada

XOVES 10 ABRIL 2025

Auditorio de Galicia, 20.30 h

REAL FILHARMÓNIA DE GALICIA

Sebastian Zinca, director

Iñaki Alberdi, acordeón

PRE-CONCERTO ALUMNADO CAEO DA EAEM

Sala Mozart, 19.30 h

I. Pleyel: Quinteto para frauta, óboe e corda, op.18 núm. 2 en Do maior

B. Britten: Cuarteto Fantasia para óboe e corda

H. Villa-Lobos: Dúo para frauta e violonchelo "Assobio a Játo"

Belén Aragunde (fruta), Francisco Javier Ruiz (óboe), Yiran Niu (violín),

Inês Fernando (viola) e Esther Fernández (violonchelo)

Profesores: Natalia Madison e Thomas Piel

INFORMALISTAS

PROGRAMA

I

SOFIYA GUBAIDULINA (1931-2025)

Fachwerk

II

DMITRI SHOSTAKOVICH (1906-1975)

Sinfonía núm. 1 en fa menor, op. 10

Allegretto; Allegro non troppo

Allegro

Lento

Allegro molto; Lento

REAL FILHARMONÍA DE GALICIA

TEMPORADA 2024 - 2025

A Real Filharmonía de Galicia créase no ano 1996 en Santiago de Compostela, e ten a súa sede permanente no Auditorio de Galicia, na cidade de Santiago de Compostela. Está formada por cincuenta músicos de 17 nacionalidades diferentes. Baldur Brönnimann é, desde 2023, o seu director titular e artístico e Sebastian Zinca o seu director asistente dende 2024. Coa orquestra colaboran os máis destacados directores, cantantes e instrumentistas de todo o mundo.

A RFG está comprometida en achegar a música clásica a todo o territorio galego, aos públicos máis novos e destaca, ademais, o seu compromiso co patrimonio musical galego. Xestionada polo Consorcio de Santiago, a RFG está financiada pola Administración Xeral do Estado, a Xunta de Galicia e o Concello de Santiago.

DIRECTOR

Sebastian Zinca
ACORDEÓN
Iñaki Alberdi

VIOLÍNS I

James Dahlgren,
concertino
Adriana Winkler,
axuda de concertino
Anca Smeu **
Ildiko Oltaí
Victoria Jurov
Ilya Fisher
Yulia Petrushevskaya
Anna Alexandrova
Michal Ryczal
Pedro Budiño ***

VIOLÍNS II

Grigori Nedobora *
Nikolay Velikov **
Gyula Vadaszi
Irina Gruia

Helena Sengelow
Enrique Roca
Kiyoko Ohashi
Samira Ajkic
Yiran Niu ***

VIOLAS

Natalia Madison *
Ionela Ciobotaru **
Timur Sadykov
Oxana Bakulina
Anne Schlossmacher
Inês Fernando ***
Xiana Baliñas ***

VIOLONCELLOS

Barbara Switalska *
Millán Abeledo **
Carlos García
Thomas Piel
Manuel Lorenzo
Fabio Arias
Esther Fernández ***

CONTRABAIXOS

Carlos Méndez *
Alfonso Morán **
Amador Del Pozo
Irene Sancho ***

FRAUTAS

Laurent Blaiteau *
Luis Soto **
Belén Aragunde ***

ÓBOES

Esther Viúdez *
Avelino Ferreira **

CLARINETES

Beatriz López *
Vicente López **

FAGOTES

Juan Carlos Otero *
Manuel Veiga **

TROMPAS

Alfredo Varela *
Xavier Ramón **

Jordi Ortega **
Roí Guzmán ***

TROMPETAS

Javier Simó *
Ramón Llátser **
Oscar Rial ***

TROMBÓNS

Arturo Centelles (R)
Rita Fernández (R)
Faustino Núñez (R)

TUBA

Nicolás Portas (R)

PIANO

Javier López (R)

PERCUSIÓN

Juan Antonio Vázquez (R)
Isabel Diego (R)
Diego Ventoso (R)
Jorge Denis ***

SEBASTIAN ZINCA

DIRECTOR

Sebastian Zinca é o director asistente da Real Filharmonía de Galicia dende o ano 2024 e traballa en estreita colaboración co director titular Baldur Brönnimann.

Tras a súa participación na Academia do Festival de Lucerna no verán de 2023, foi convidado a dirixir un obra-doiro e un concerto coa Orquestra da Academia nos veráns de 2024 e 2025. Recibiu tamén a medalla de prata no Terceiro Concurso Internacional de Dirección Antal Doráti en Budapest, e a bolsa Joan W. Harris no Festival de Música de Aspen. Como director asistente traballou con Mark Wigglesworth no Teatro Real de Madrid na produción de Barrie Kosky de *O Nariz de Shostakovich*, e con Nicholas Collon e a Orquestra Sinfónica da Radio Finlandesa.

Especialmente apaixonado pola ópera, Zinca dirixiu producións de *Suor Angelica* de Puccini, *L'Amico Fritz* de Mascagni, *O Diario de Ana Frank* de Frid e *Alcina* de Haendel, esta última interpretada con instrumentos

de época. En 2022 foi un dos catro directores mozos de todo o mundo elixidos para dirixir un acto da *Bohème* en concerto coa Orquestra Filarmónica de Gran Canaria, e na Academia Europea de Música de Teplice recibiu o Premio do Presidente polo seu traballo en *Così fan tutte*.

Ademais, dirixiu a Orquestra da Ópera Cómica de Berlín, a Academia de Cámara de Potsdam, a Orquestra Sinfónica da Radio Finlandesa, a Filharmónica de Helsinki, a Tapiola Sinfonietta de Espoo (Finlandia), a PKF - Filharmónica de Praga, o Teatro Estatal de Cottbus, a Sinfónica de Lahti, a Filharmónica de Magdeburg, a Orquestra Sinfónica de Oulu e a Orquestra de Cámara de Ostrobothnia.

A Zinca gústalle atopar formas creativas de presentar a música clásica ao público. Mentres vivía en Nova York, reuniu unha orquestra de estudantes e antigos alumnos de Juilliard e Yale. O concerto final da orquestra incluíu varias estreas mundiais, unha colaboración co

mozo virtuoso do jazz Vuyo Sotashe, unha sinfonía de Mendelssohn, e culminou cunha interpretación a grande escala do himno do movemento polos dereitos civís *We Shall Overcome*, arranxada por Zinca para orquestra, cantante, trobador e coro de todo o público. Ademais, mentres vivía en Helsinki, Zinca organizou un evento mensual popular de micrófono aberto que incluía actuacións de música clásica entre as doutros moitos xéneros, e durante a súa estancia no Festival de Lucerna organizou unha actuación ao aire libre da *Sinfonía núm. 40* de Mozart con estudantes da Academia do Festival.

Zinca completou os estudos de dirección na Academia Sibelius como alumno de Sakari Oramo, así como un curso de estudos avanzados na Universidade das Artes de Berlín como alumno de Harry Curtis. Na Academia Sibelius recibiu clases adicionais de Jorma Panula, Johannes Schlaefli, Nicolás Pasquet, Susanna Mälkki, Hannu Lintu e Péter Eötvös.

Zinca é natural de Miami (Florida) e fillo de pai romanés e nai peruana. Antes de dirixir, estudou contrabaixo na Juilliard School. Como músico de orquestra actuou con varios dos principais mestres do mundo no Carnegie Hall, o Suntory Hall, o Royal Albert Hall, o Conservatorio

de Moscova e o Teatro Mariinsky. En 2017 interpretou un programa de música conmemorativa do Holocausto en Auschwitz e ademais ofreceu máis de 40 concertos en hospitais, residencias de anciáns e refuxios para persoas sen fogar.

IÑAKI ALBERDI

ACORDEÓN

Unha das teimas constantes de Iñaki Alberdi como intérprete de acordeón foi dotar o instrumento dun repertorio do que carecía, dada a súa recente incorporación ao mundo dos concertos académicos. É por iso que desde o inicio da súa carreira considerou que traballar man a man con compositores contemporáneos era fundamental para a ampliación dese repertorio que, ademais, conformaría o mellor legado que deixar ás futuras xeracións de acordeonistas.

De feito, a docencia é outra das súas paixóns e recentemente creou a plataforma dixital Iñaki Alberdi Virtual Academy para formar e conectar alumnos de acordeón de todo o mundo. Ademais, mediante a ferramenta da transcripción conseguiu alongar aínda máis o ámbito do instrumento acadando desta maneira que, pola presenza emotiva e envolvente do acordeón, pasen compositores como Tomás Luis de Victoria, J.S. Bach, Antonio Adoitar, Isaac Albéniz ou Alberto Ginastera.

O conxunto do seu repertorio como intérprete, desde o Renacemento ata o século XXI, representa para a música clásica unha perspectiva nova, que dialoga perfectamente entre o popular e o vangardista e que podería converterse no son do noso tempo para a música culta.

Iñaki Alberdi conta co apoio para xiras do Instituto Vasco Etxepare.

NOTAS AO PROGRAMA

ENCRUCILLADA

O concerto que esta noite ofrece a Real Filharmonía de Galicia, leva por título *Encrucillada* e nel escoitaremos obras de dous compositores rusos que traballaron baixo o xugo da Unión Soviética no século pasado: Sofiya Gubaidulina e Dmitri Shostakovich.

De sobra coñecido é o feito de que as artes non son alleas aos acontecementos que as ven nacer, e que en moitos casos son incluso empregadas como ferramenta política ou propagandística, de aí a importancia de coñecer o contexto do programa desta noite. En 1917 a Revolución Bolxevique supuxo o fin do Imperio Ruso e do réxime tsarista. Poucos anos despois, en 1922, formouse a Unión Soviética, entidade política que perduraría ata 1991. A nivel artístico, os primeiros anos caracterizáronse por unha certa «liberdade» e desconcerto xa que o goberno tiña que atender a guerra civil e a posterior crise e reconstrución. Algúns autores deciden marchar a Occidente (como é o caso de Stravinski, ou Rachma-

ninov) e xorden dúas asociacións de compositores durante o mandato de Lenin: a Asociación para a Música Contemporánea (da que forma parte Shostakovich), integrada por autores interesados na música de Schoenberg e Berg, que intentan continuar coas tendencias modernistas establecidas por compositores como Scriabin; e a Asociación Rusa da Música do Proletariado, que avogaba por unha música de carácter popular. O líder comunista sinalaba que «A arte pertence á xente. Debe ser entendida e amada por ela. Debe estar enraizada e crecer cos seus sentimentos, pensamentos e desexos». Comezan a nacionalizarse as institucións musicais (conservatorios, teatros, editoriais) e a regularse a programación musical, así como o repertorio de ballet e ópera. Tras a morte de Lenin en 1924, ascende no partido Stalin ata asumir o poder total. A represión aumenta e o control das artes como arma política tamén, dunha maneira moi semellante á que levarán a cabo os nazis na década seguinte, e permanece despois da morte do ditador en

1953. Só se permite unha asociación, a Unión de Compositores Soviéticos, e imponse un estilo oficial chamado Realismo Socialista (promulgado en 1934) tachando o resto de música e arte que non se acolle a este como «formalista». Na música isto traducíase nunha linguaxe sinxela e accesible, centrada na melodía e con frecuencia apoiada en estilos folclóricos. Lévanse a cabo infinidade de purgas que afectan a artistas e intelectuais que terán que convivir nese clima de ameaza continua, como foi o caso dos dous autores que hoxe nos ocupan.

Abre o concerto a obra *Fachwerk* da compositora Sofiya Gubaidulina, falecida hai só unhas semanas, o pasado 13 de marzo, aos 93 anos de idade. De ascendencia metade tártara e metade eslava, Gubaidulina naceu o 24 de outubro de 1931 en Chistopol, na República Autónoma de Tartaristán pertencente á antiga Unión Soviética e xunto con Schnittke e Denisov é considerada unha das principais compositoras moscovitas posteriores á era de Shostakovich. Formouse en piano e composición no conservatorio de Kazán e posteriormente, proseguíu os seus estudos no Conservatorio de Moscova con Nikolay Peikó e Visarion Shebali. As súas primeiras obras integraron técnicas modernas como o serialismo, a aleatoriedade e

o *collage*, todas elas mal vistas naquela época na URSS. A pesar dos límites impostos polo réxime soviético e os problemas que isto lle podía traer, o propio Shostakovich animouna a seguir polo «camiño equivocado». En 1975 fundou o Ensemble Astreia co que explorou o folclore de Asia Central e nos anos 80 saltou á fama internacional grazas ao apoio do violinista Gidon Kremer e ao éxito de *Offertorium*, concerto para violín que dedicou a este músico. En 1985 saíu por primeira vez da URSS e tivo unha grande aceptación, especialmente nos EUA, onde recibiu numerosos encargos de institucións como a Filarmónica de Nova York ou a Sinfónica de Chicago. Viviu en Rusia ata 1992 e despois afinouse nun pobo preto de Hamburgo en Alemaña, onde residiu ata o fin dos seus días. A súa música caracterízase pola experimentación constante, especialmente a introdución de elementos matemáticos como a serie de Fibonacci e a innovación no timbre. Ademais ten unha forte pegada relixiosa e espiritual que lle provocou máis dun contratempo coas autoridades soviéticas, chegando a integrar a lista negra de compositores sospeitosos contra o réxime en 1979 e prohibíndoselle estrear música. Dentro do seu catálogo destacan obras como a *Paixón segundo San Xoán*, *Stimmen...verstummen*, *In tempus praesens*, *The light of*

the end, Warum? Wozu? Wodurch?. Moitos dos seus traballos foron estreados por intérpretes e directores tan importantes como Simon Rattle, Anne-Sophie Mutter, Gustavo Dudamel, Mstislav Rostropovich, Kent Nagano ou o Kronos Quartet.

Fachwerk é unha obra para baián (instrumento do folclore ruso semellante ao acordeón), percusión e orquestra de corda, composta en 2009. Está dedicada a Geir Draugsvoll, titular da cátedra de acordeón na Academia de Música de Copenhague quen se encargou de estreir este traballo o 13 de novembro de 2009 xunto a Anders Loguin (percusión) e a Amsterdam Sinfonietta, baixo a dirección de Reinbert de Leeuw en Gante (Bélxica). A compositora sinalaba que lle fascinaba o son do termo «*Fachwerk*» e para ela o uso desta palabra tiña dous sentidos: por un lado, sinalaría a artesanía necesaria para converter unha composición nunha obra musical interpretable en termos de estrutura, forma, arquitectura e ritmo; por outro, faría referencia á estrutura de madeira visible típica dos edificios tradicionais alemáns de finais da Idade Media e inicios da Idade Moderna, que non só lle proporciona sostén senón un atractivo, ao igual que o baián na obra, gracias á súa construción e ás súas posibilidades sonoras específicas.

Na segunda parte, escoitaremos a *Sinfonía núm. 1 en fa menor, op. 10* de Dmitri Shostakovich, compositor nado en San Petersburgo en 1906 e morto en Moscova en 1975. Estudou e desenvolveu a súa carreira dentro da Unión Soviética, mantendo unha relación de ambivalencia co réxime comunista, xa que recibiu cargos e distincións importantes (secretario da Unión de compositores, deputado do Soviet Supremo), á vez que sufriu represión e chamadas á orde, chegando incluso a temer pola súa vida. Estudou no Conservatorio de San Petersburgo piano con Nikolaiev e composición con Steinberg e dende moi novo mostrou un talento extraordinario que desenvolveu de forma temperá. En 1937 foi nomeado profesor do Conservatorio de Leningrado e despois, a partir de 1943, do de Moscova. En 1948, debido ao famoso decreto de Zhdanov, sofre importantes ataques por parte do goberno ruso, ao igual que o outro gran compositor do momento, Prokofiev, véndose obrigado a compoñer bandas sonoras patrióticas e panexíricos. A pesar destas constantes presións ás que o sometía o réxime ditatorial e ás ameazas de censura política, Shostakovich foi quen de producir música dun gran valor e interese. Dentro do seu catálogo, no que dá mostras de influencias de autores como Mahler, Chaikowski, Borodin ou Glazunov,

destacan quince sinfonías (as máis coñecidas son a 5ª e a 7ª, subtitulada «Leningrado», esta última, de carácter programático, intenta retratar a resistencia rusa fronte ao exército nazi e converteuse nun símbolo a nivel mundial), seis concertos, quince cuartetos (nos que dá mostra dun estilo máis libre, quizais por sufrir menos control que nas sinfonías) e óperas como *O nariz* ou *Lady Macbeth*. Esta última, estreada en 1934, ocasionoulle unha gran represión en 1936 despois de que Stalin acudira a unha representación. O diario oficial comunista *Pravda* dedicalle fortes ataques e descualificacións: «O poder da boa música para contaxiar ás masas sacrificouse en aras dun intento formalista e pequenoburgués de crear con orixinalidade mediante pallasadas de mal gusto. É un enxeñoso xogo que podería rematar moi mal»

A *Sinfonía 1 en fa menor, op. 10*, que escribiu con só 19 anos, catapultouno á fama internacional. Trátase dunha peza que compuxo con motivo da graduación no Conservatorio, e está escrita nunha linguaxe tonal e un estilo conservador, aínda que xa se deixa ver a súa personalidade innovadora. De feito, Glazunov, mestre na institución, mandoulle rectificar unhas pasaxes, pero el non quixo, mantendo o texto orixinal. Estreouse o 12 de maio

de 1926 na Gran Sala da Filharmonía de Leningrado baixo a batuta de Nikolai Malko, quen dixo ao rematar o concerto que se abría «unha páxina nova da historia da música». Consta de 4 movementos, os dous primeiros máis xuvenís e o último de maior madurez.

O primeiro movemento *Allegretto-Allegro non troppo* está escrito seguindo unha estrutura de sonata libre, precedida por unha introdución lenta. Despois desta, atopamos as 3 seccións habituais da forma citada: exposición, con dous temas contrastes, o primeiro de carácter marcial e interpretado inicialmente polo clarinete, e un segundo, á maneira dun valse lixeiro na frauta sobre uns *pizzicatos* da corda; desenvolvemento, no que se suceden solos en distintos instrumentos seguidos dun gran crescendo na percusión co tema marcial que logo se esvaece; e a recapitulación, que se fai de maneira inversa, é dicir, primeiro escoitamos o valse (2º tema) e despois o tema inicial. Un novo clímax no metal e a percusión que axiña diminúe condúcenos a unha breve coda coa que finaliza este movemento. A continuación, *Allegro, meno mosso, allegro, meno mosso*, funciona como o *scherzo* desta sinfonía, respondendo ao esquema típico: *scherzo*, constituído por un tema axitado; trío, unha especie de

himno pausado e volta do *scherzo* despois dunha escala descendente no piano. Ao final escoitamos o que parece unha repetición do trío que en realidade funciona como coda. O terceiro movemento, *Lento, largo, lento* destaca polo seu carácter melódico e melancólico. Comeza cun tema lírico e expresivo interpretado polo óboe que logo pasará a un violonchelo solista. Toman o relevo os violíns dobrados polas frautas e o tema vira cara a un aire dramático, acentuado polos toques marciais da trompeta. Despois, nun clima *pianissimo* volvemos escoitar ao óboe e iníciase un desenvolvemento do tema en distintos instrumentos (corda grave, clarinete, violín). Péchase este movemento lento cunha sección liderada por unha trompeta con sordina e intervencións da corda en *divisi*, que se une ao último movemento en *attaca*, é dicir, sen pausa. Este comeza cun redobre de caixa e presenta unha estrutura multiseccional de caracteres moi contrastantes, dende o grotesco, á violencia pasando polo lirismo. A primeira sección é lenta, misteriosa e dramática. Unhas chamadas nas trompetas dan paso á seguinte parte, *allegro*, onde destaca un tema axitado. A continuación, de novo, unha parte lenta onde hai un solo de violín (cunha variación do tema principal) e logo

de trompa. Unha entrada brusca dos violíns inicia unha vez máis o *allegro* que leva a un clímax orquestral para logo desaparecer e deixar só ao timbal que fará unhas intervencións cun aire sinistro. Un violonchelo solista interpreta unha melodía melancólica que nos trae reminiscencias do terceiro movemento. Finalmente, un *tutti* orquestral, cun papel preponderante dos trombóns, onde escoitamos forzas que aceleran e desaceleran a música, condúcenos a unha coda de carácter brillante que pon o broche a esta obra singular.

Deleitémonos con estas obras mestras de dous compositores que na encrucillada de ceder ante a presión política ou ser fieis á súa arte, tomaron unha actitude inconformista, sorteando ese clima adverso como lles foi posible para deixarnos un legado artístico do máximo nivel.

Carme Tubío Barreira

**REAL
FILHARMÓNIA
DE GALICIA**

AUDITORIO DE GALICIA

Avenida do Burgo das Nacións, s/n
15705 Santiago de Compostela

DESPACHO DE BILLETES

AUDITORIO 981 571 026
ZONA C 981 542 462

OFICINAS

981 552 290

rfgalicia.org
compostelacultura.gal

INSTAGRAM

@realfilharmoniadegalia
@compostelacultura

FACEBOOK

RealFilharmoniadeGalicia
CompostelaCultura

TWITTER

@CCultura

TIKTOK

@realfilharmoniadegalia

**PRÓXIMO CONCERTO
CONTORNOS**

XOVES 24 ABRIL

Auditorio de Galicia, 20.30 h

Jessica Cottis, directora

- Raquel García-Tomás: Blind Contours núm. 2
- Brett Dean: Testament
- Ludwig van Beethoven: Sinfonía núm. 7 en La maior, op. 92

CONVERSANDO CON... Jessica Cottis e Raquel García-Tomás
Sala Mozart, 19.45h

